

CZU: 343.224.1:343.988(478)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7656511>

REPUBLICA MOLDOVA – UN STAT CARE TOLEREAZĂ VICTIMIZAREA MINORILOR

SAMOILENCO Victoria

doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice, USM
Ofițer superior de justiție al Secției Reintegrare Socială,
Penitenciarul nr.3 – Leova
ORCID ID: 0000-0002-5998-2622

Summary. *The lack of preventive measures and political initiatives as well as the indifference of society to the victimization of children leads us to believe that the Republic of Moldova is characterized as a state that tolerates the victimization of minors - this thesis constitutes the hypothesis of our analytical research. The results of the research are expressed in the following theses: 1) in the Republic of Moldova, children are victimized in the family environment as well as in the institutional environment, through positive actions (abuse, violence, etc.) and through inaction (negligence); 2) the political will and the social initiative towards solving the problems related to the victimization of children in the Republic of Moldova are in the area of an immense obscurity that must be urgently overcome if the people living in the Republic of Moldova want a better life, a more prosperous society and even the continuity of their state; 3) regarding the victimization of minors as a result of criminal acts, society and the state authorities act with indifference both on the level of prevention and on the level related to the legal resolution of cases in a correct manner; 4) a significant problem for the Republic of Moldova is the criminal victimization of children by the caregiving factor (especially parents) but also the brutality of such cases, this fact indicating a high level of dehumanization of society.*

Keywords: *victimization, children, abuse, abandonment, vulnerability, victim.*

În structura pe vârste a populației minorii reprezintă o categorie față de care se impun măsuri statale de protecție în mod evident deosebite. În primul rând pentru că minoratul implică o stare de vulnerabilitate care se explică prin incapacitatea de a subzista din contul mijloacelor proprii, capacitate fizică și intelectuală mai redusă în raport cu adultul, rezistență psihică și toleranță la factorii de stres mai mică, etc. Este un fapt bine știut că „minorii au o vulnerabilitate condiționată aprioric de factori bio-psiho-sociali”. [1, pag. 48] Atitudinea ocrotitoare a statului față de minori este argumentată și prin faptul că această categorie reprezintă „grupul de vârstă strategic” al acestuia. Prin copii se realizează continuitatea neamului, fără ei este imposibilă dezvoltarea spirituală și materială a societății în viitor. Așadar, protecția minorilor este o chestiune care primează atunci când stabilim o ierarhie a intereselor sociale, întrucât ei „constituie în perspectivă forța motrice a schimbărilor pozitive din cadrul societății”. [2, pag. 387] Este esențial din aceste considerente, ca un stat să creeze cel puțin sub aspect instituțional și normativ, un cadru care să asigure dezvoltarea cât mai armonioasă a tuturor copiilor, să întreprindă măsuri care să favorizeze o bună creștere în familii funcționale și bine coagulate, și nu în ultimul rând, să

promoveze o politică educațională bazată pe valori solide, pentru ca în viitor să avem tineri de calitate.

Fiecare stat, în scopul de a proteja minorii, tinde să elaboreze și să implementeze politici educaționale, penale, și mai ales politici de protecție socială cât mai eficiente. Totuși, prin prisma reușitelor la care se ajunge ca rezultat al acestei tendințe, putem spune că există diferențe semnificative între state privind siguranța și bunăstarea minorului. Statele slab dezvoltate din punct de vedere economic, și mai ales statele în care fenomenul corupțional este de o mare amploare, eșuează lamentabil când este vorba despre protecția acestei categorii de vârstă, după cum am mai spus, extrem de strategice pentru dezvoltarea multiaspectuală a societății. În asemenea state, sărăcia și corupția au favorizat dezvoltarea a numeroase flageluri criminale și patologii sociale care afectează extrem de negativ pe copiii și tinerii.

Cel puțin prin prisma știrilor din categoria socialului care au fost rulate în ultimii ani în mass media autohtonă, putem spune că avem suficiente motive să considerăm la nivel de politică a statului și la nivel de atitudine a societății față de persoanele minore, Republica Moldova un stat bolnav, cu membri ai societății dispersați, care se conectează precar unul la nevoile celuilalt, membri care aleg soluția confortabilă de a zace în nepăsare și de a se îngriji numai de interesele proprii, ignorând la maxim interesul altor persoane și mai ales, interesul minorilor. Raportat la suprafață și la numărul de populație rămasă în țară, numărul cazurilor de victimizare a minorilor se exprimă printr-o cifră care nu poate decât să alarmeze la fel de mult ca formele prin care au loc aceste victimizări, iar aici, paleta începe lights, cu diferite forme de neglijență și culminează cu acte de o deosebită cruzime și brutalitate. Este bine știut că „în decursul timpului victimizarea minorilor a luat o mulțime de forme, începând cu faptul că copiii erau victime ale indiferenței umane, fiind crescuți fără afectivitate, umiliți, stigmatizați și frustrați de familie și de societate și terminând cu calitatea de victime ale abuzurilor fizice, sexuale, emoționale, psihice, precum și victime ale neglijenței”. [3, pag.350]

Totuși, dacă ne raportăm la ultimii ani, tot putem evoca exemple dureroase de situații victimizatoare în care au fost implicați minorii, în special cei aflați în situații de risc, care la „finele anului 2021 au fost luați la evidență în număr de 8300, dintre care, 73,8% proveneau din mediul rural, iar 172 erau copii cu dizabilități” [4]. Este binevenit să facem o trecere în revistă a celor mai șocante cazuri de victimizare a copiilor care s-au întâmplat relativ recent, pentru a înțelege mai bine dimensiunile problemei pe care o abordăm:

✓ 15 septembrie 2015 – în raionul Leova copil de 6 ani, sex feminin, a decedat după ce a fost înjunghiat de mamă; [5]

✓ 26 noiembrie 2018 – copil de sex feminin cu vârsta de 1 an din raionul Nisporeni, găsit decedat, după ce mama în stare de ebrietate îl uitase afară în ger; [6]

✓ 28 mai 2020 – copil de sex masculin cu vârsta de 6 ani, din raionul Hâncești a fost găsit mort în veceul din spatele casei, înecat în fecale (cazuri similare: 4 octombrie 2018 la Sângerei-victimă de 8 ani, 3 noiembrie 2017 la Ialoveni-victimă de 1 an și 3 luni, 1 aprilie 2016 la Nisporeni-victimă de 1 an și 8 luni, 21 iunie 2015 la Ungheni-victimă de 1 an și 8 luni); [7]

✓ 6 iulie 2020 – nou-născut de sex masculin, este salvat de niște trecători în ultimul moment după ce a fost abandonat la naștere de către mamă, într-o plantație cu viță de vie; [8]

✓ 31 octombrie 2021 – minor de sex feminin cu vârsta de 1 an și 10 luni, omorât cu deosebită cruzime de prietena mamei și concubinul acesteia prin lovituri și împunsături cu o furculiță în zona cutiei toracice, mama în acest timp se afla într-un club de noapte și făcea story pe o rețea de socializare; [9]

✓ 4 iulie 2022 – minor de 2 luni, sex feminin, din orașul Chișinău, a decedat după ce tatăl l-a aruncat de la etajul 5 al blocului locativ; [10]

✓ 27 iulie 2022 – în raionul Glodeni, tentativă de viol asupra unui minor de 12 ani, sex masculin, parvenită din partea preotului din comunitate; [11]

✓ 31 iulie 2022 – în Anenii Noi, copil de 1 an, sex feminin, violat de bunicul care are 44 ani; [12]

✓ 1 august 2022 – în Chișinău, copil nou născut găsit decedat lângă un tomberon. [13]

În urma acestor cazuri (care au fost prezentate în baza informațiilor din mass media și care nu sunt prezentate într-o listă exhaustivă), cu excepția faptului că agresorii sau responsabilii pentru îngrijirea minorilor au fost trași la răspundere penală și condamnați, statul Republica Moldova nu a adoptat careva măsuri de a preveni pentru viitor asemenea fapte. Dimpotrivă, numărul minorilor victime ale infracțiunilor este în continuă creștere. Nici un politician nu s-a remarcat printr-un discurs prin care să își etaleze, măcar și demonstrativ, preocupările pentru siguranța minorilor, nici un partid politic nu a priorizat grija față de copii în agenda electorală, făcând trimitere anume la situația victimogenă a minorilor și la rata lor de victimizare, nici un ONG nu s-a făcut suficient de vizibil în acordarea unui sprijin real pentru un număr rezonabil de minori, mai ales pentru cei victimizați în urma infracțiunilor. În același timp, foarte puține persoane fizice sunt dispuse să reacționeze elementar prin sesizarea organelor de drept atunci când văd minori în dificultate sau chiar în pericol. Nu putem nega totuși unele inițiative de a crea un cadru mai solid de protecție multidisciplinară a minorilor, dar, reiterez, prin prisma situației victimogene a minorilor din țara noastră, aceste măsuri nu au fost de prea mare rezonanță.

Organele de ocrotire a normelor de drept nu desfășoară un lucru profilactic în baza precedentelor negative în scopul prevenirii victimizării minorilor. În exemplele reamintite supra, cazul minorului din Hâncești care a căzut în toaleta casei a avut precedente în mai multe raioane. În aceste condiții, 2 erori ale organelor de drept ni se par cel puțin evidente: a) nu s-a acționat cu promptitudine, luându-se în considerare precedentele (dacă se acționa repede poate copilul era în viață); b) nu s-au desfășurat nici o campanie de prevenire/atenționare/informare a părinților care au asemenea toalete amenajate pe lângă casă în legătură cu gradul lor de pericolozitate pentru copiii în scopul evitării unor situații similare pe viitor. Cu atât mai mult statul, nu a luat măsuri cu scopul de a crea condiții sanitare și sigure de a merge la toaletă pentru toți copiii, mai ales în grădinițele și școlile rurale, care până azi, au acest model de toaletă, rușinos și extrem de medieval.

Problemele legate de siguranța și bunăstarea minorilor sunt în același timp acutizate de, și interconectate la alte probleme de natură socială. Migrația și consumul de alcool au degradat instituția familiei până în punctul în care ea s-a transformat dintr-un mediu favorabil copilului într-un mediu ostil, degradant și chiar represiv pentru acesta. În acest punct, vorbim despre disfuncționalitatea familiei moldovenești și avem în vedere 2 aspecte: a) violența în familie asociată adesea consumului de alcool și în această situație, cel puțin prin prisma discursului victimologic, avem femeia și copiii în rol de victimă, bărbatul fiind, de regulă, cel agresor; b) „monoparentalizarea” familiei ca rezultat al divorțului și al migrației, existând tendința ca soții să se înstrăineze când muncesc în țări diferite și să își refacă viața în alte familii, fapt care nu poate avea loc fără repercursiuni negative asupra copiilor. Dacă „violența în familie își are originea în structura socială, în tradiții, obiceiuri și mentalități care subânțeleg superioritatea bărbatului asupra femeii”, [15, pag. 28] monoparentalizarea poate fi privită și ca o consecință a epocii de emancipare a femeilor, care anterior nu aveau dreptul să divorțeze sau să părăsească în vre-un mod căminul familial.

Încercările statului de a ocroti familia parcă se exprimă cât de cât într-o politică coerentă, dar care se lasă greu implementată și totodată, când își găsește expresia într-un act normativ concret, intervin alte probleme care acutizează precaritatea familiei (spre exemplu creșterea indemnizațiilor la nașterea copilului a fost concomitentă cu creșterea prețurilor la diferite produse, astfel, această mărire nu a avut impact sesizabil). Totodată, statul nu apreciază situația post-divorț ca pe un pericol grav ce se răsfrânge asupra minorilor, lăsând familia să gestioneze singură asemenea crize și membrii ei să se adapteze pe cont propriu la noile realități. Spre exemplu nu monitorizează comunicarea cu copilul a părintelui căruia nu i se lasă în grijă minorul. Necesitățile copilului sunt limitate la costurile

pe care le implică întreținerea acestuia. Statul obligă părintele să își întrețină copilul dar nu îl constrânge și să comunice cu acesta, să păstreze o relație armonioasă pe cât de mult este posibil, să rămână în continuare un agent educator pentru copil, influențându-i pozitiv comportamentul în viitor.

Partea cea mai sinistă a situației victimogene în care se află minorii Republicii Moldova se referă nu la faptul că autoritățile statului victimizează în mod direct minorii, dimpotrivă, acestea sunt mai curând un martor tăcut (deși nu ar trebui să fie așa), ci la faptul că minorii cel mai des sunt victimizați de cei care ar trebui să îi protejeze – membrii adulți ai familiei. În acest mod, ajungem la valorile familiei și deducem că în Republica Moldova populația trece printr-o criză morală și o degradare a valorilor prosociale. La moment, există foarte mulți copii neglijăți și/sau abuzați în familie, însă, statul nu poate interveni masiv prin scoaterea lor din acel mediu nociv, cu excepția cazurilor de rezonanță. Motivul pentru care se procedează astfel este anume faptul că acești copii ulterior trebuie fie instituționalizați, fie plasați în altă familie. Odată cu închiderea orfelinatelor, a scăzut capacitatea statului de a acționa în cazuri de abuz sistematic asupra copilului din partea familiei, aceste abuzuri fiind de fapt mult mai frecvente decât se speculează în statisticile oficiale. Se încearcă acordarea de sprijin material și alte servicii sociale familiei pentru a remedia situația însă în majoritatea cazurilor, acest sprijin nu schimbă semnificativ situația pentru copil. Atitudinea relaxată a statului față de minorii aflați în pericol din cauza viciului factorului părintesc este așadar, în mod clar afectată de capacitatea diminuată a statului de a interveni masiv în astfel de cazuri.

La nivel politic nu se adoptă decizii importante în scopul de a diminua natalitatea în rândul familiilor social vulnerabile prin sterilizare forțată, anume în familiile patologice, unde părinții sunt dependenți de consum de alcool. În primul rând, o asemenea practică ar fi asociată cu rasismul și unele practici eugeniste, astfel, ar scădea popularitatea formațiunilor politice sau a unor personalități politice care ar interveni cu o asemenea inițiativă. Sunt slabe șanse ca o asemenea idee să fie lansată la nivel de politică a statului pe palierul problemelor sociale. Nici un lider politic sau formațiune politică nu ar avea asemenea curaj, fiind conștienți că s-ar autocompromite. Pe de altă parte, populația Republicii Moldova este ancorată în tradiție și nu este capabilă să accepte această idee. Mai curând practica respectivă va fi privită ca un scop meschin al guvernanților de a reduce populația, legat de anumite conspirații evidente, și nu ca o acțiune menită să curme și/sau să prevină suferința.

Inteligența emoțională a populației a scăzut, la fel capacitatea de a empatiza, de a reacționa pozitiv la emoțiile altora fapt care influențează inclusiv comportamentul oamenilor în cadrul familiei, fiind preferate conduitele agresive

ce se exprimă după cum spun unii specialiști, „în intenția mai puțin morală de a îmbunătăți propria poziție într-o ierarhie dominantă, în detrimentul altuia” [16; 17, pag. 4], fiind cam exact poziția dominantă pe care insistă bărbatul să o adopte în raport cu femeia și copiii, perpetuând acest stil patriarhal de a fi al societății, bazat pe inegalitate, fiind concomitent și inactual, inutil, indezirabil, imperfect. Este necesară încă multă muncă pentru a crea o societate bazată pe egalitate de gen. O societate bazată pe egalitate de gen înseamnă reducerea violenței în bază de gen, înseamnă egalarea rolului și a poziției femeii în cadrul familiei cu cel al bărbatului, respectiv, abolirea oricărui stereotip sau pretext pentru violență. Din punct de vedere al climatului moral psihologic, acest fapt implică consecințe pozitive pentru minori, deoarece mediul în care vor crește nu va mai fi atât de tensionat. Iată de ce, în beneficiul minorilor, trebuie să tindem spre crearea unei societăți bazate pe egalitate de gen.

Reiterez asumția de la care am pornit acest discurs, și anume faptul că Republica Moldova este un stat care tolerează victimizarea minorilor, și voi mai susține că nu există la moment voință politică pentru a contura o realitate inversă și dezirabilă în acest sens. În același timp, voință politică nu există din cauza delăsării și din cauza lipsei de voință la nivel de societate. Familiile coagulate, formate pe principii și valori sănătoase, caută să promoveze și să conserve aceste valori în interiorul familiei, cu un egoism desăvârșit din punctul meu de vedere, iar bunăstarea și siguranța copiilor de prin vecini, nu este relevantă. Prin urmare, societatea în Republica Moldova, are nevoie urgent să depășească această mentalitate și urgent să ajungă la concluzia că „FIECARE COPIL ESTE IMPORTANT, FIECARE COPIL CONTEAZĂ!”.

Pe lângă victimizarea minorilor ca rezultat al unor fapte infracționale și a neglijenței fie statale sau părintești, în Republica Moldova, minorii mai sunt victimizați și în urma instituționalizării lor. Școlile și grădinițele s-au transformat din medii dezvoltative în medii nefavorabile pentru anumite categorii de copii, pierzându-și capacitatea formativă asupra acestora, instituții în care deseori auzim despre bullying, despre marginalizare, etichetare, discriminare a anumitor categorii de minori. Asupra minorilor cu capacități de adaptare diminuate, instituționalizarea tinde să accentueze acest comportament dezadaptiv până la crearea unor situații noi de victimizare care finalizează deseori cu psihotraumă. Practica demonstrează că în școli sunt agresați de către colegi, discriminați de către profesori și etichetați mai des minorii care sunt victimizați în familie, fie prin neglijență, fie prin abuz. Tratamentul preferențial al anumitor copii și discriminarea altora, în școli este la fel o consecință a inegalităților sociale. Victimizarea copiilor în familie implică o consecință psihologică care se traduce prin incapacitatea acestora de a se adapta cu succes în mediul școlar, inadaptare

care favorizează revictimizarea minorului în școală în egală măsură de profesori și colegi. Cadrele didactice fac asta uneori inconștient și fără rea voință, preferând să insiste în munca lor asupra copiilor mai bine pregătiți, care evident ajung la rezultate mai bune cu sprijinul familiei, în timp ce copiii social vulnerabili sunt etichetați și desconsiderați.

Faptul că un copil, mai ales de vârstă mică, de capul lui și pe cont propriu nu este apt să se adreseze la CEDO sau la Avocatul Poporului în legătură cu abuzurile din familie sau modul în care este tratat în școală, nu înseamnă că trebuie să ne relaxăm și să fim ignoranți față de problemele copiilor, am spus, avem nevoie să formăm tineri de calitate, capabili să reconstruiască societatea noastră care degradează în ritm galopant. Acești tineri nu se cresc singuri și nu se autoeducă, ei se află în situație de risc și necesită protecție, grijă, investiții în programe educaționale, siguranță, atât fizică cât și emoțională, etc.

Am mai exprimat și în alte contexte această idee: se insistă prea mult că putem găsi anume în sectorul justiției soluții la o gamă largă de probleme sociale cu care se confruntă Republica Moldova. Se vorbește oriunde în mass media despre „reforma sectorului justiției” și dăm prea mult vina pe legile imperfecte. Supraestimăm rolul justiției în reglarea suprastructurii sociale din punctul meu de vedere, și da, poate nu ar trebui să radicalizăm o asemenea opinie, dar totuși, Republica Moldova este un stat de drept democratic. Nu este nimic în neregulă cu legile noastre. Problema este că noi, avem cultura aceasta care domină la nivel de masă, și anume cultura de a nu respecta legea (nu-i spunem incultură ca să nu supărăm spiritele mai puțin exigente). Problema cu siguranță nu este în justiție dar în educație. În timp ce unii oameni care activează cu bună credință în cadrul Ministerului Justiției și subdiviziunilor acestuia se aventurează în a lansa idei despre cum ar trebui reformată justiția și să identifice practici pozitive prin care să perfecționăm instituțiile statului, noi în cadrul forurilor științifice ne expunem practic pe teme identice, undeva în domeniul pedagogiei, se organizează foruri similare, în care se discută despre digitalizarea educației în context de pandemie, pentru că așa e în trend, și evident, despre didactică, despre metode de predare-învățare în contextul desfășurării orelor online, însă mult mai rar se discută despre conținuturi educaționale, pe când asta ar trebui să ne preocupe în primul rând: „ce învățăm pe copii?”, și da, poate totuși nu reformăm sectorul justiției și încercăm să reajustăm învățământul formal la realitățile sociale și problemele care există la moment în Republica Moldova?

Continuu această suită de întrebări și zic: „poate cultivând respectul față de lege încă de pe băncile școlii vom asimila și alte deprinderi, principii și valori precum respectul față de tânăra generație? Vom dezvolta oare, cultivând respectul pentru lege, o atitudine mai ocrotitoare față de minori? Vom ajunge

poate ca popor, să ne resetăm idealurile și să ne creăm pe noi înșine ca indivizi care agreează și urmează prescripțiile normelor prosociale? Este posibil să creăm din Republica Moldova un loc în care am vrea să rămânem? Și reiterez: „Să fie declinul societății moldovenești o problemă de imperfecțiune a legii sau o problemă legată de lipsă a educației și a bunului simț al unui număr majoritar de cetățeni?

Până în acest punct, am abordat doar acele dificultăți ale minorilor din țara noastră care se fac vizibile tuturor. Dacă săpăm mai adânc și intrăm în miezul problemei, vom identifica multe alte riscuri la care sunt supuși zi de zi copiii acestei țări, la fel cum instant vom realiza o preocupare scăzută a adultului, dar și a politicului de a înlătura aceste riscuri. În Republica Moldova sunt copiii cu dizabilități și cerințe educaționale speciale cărora li se oferă posibilități relativ reduse de integrare, inclusiv dizabilități pentru care statul nu are încă elaborate programe de suport și asistență cuvenite, dar care în alte țări, pentru copiii care se află în situații similare, există. Un exemplu elocvent în acest sens sunt copiii cu tulburări din spectrul autist și copiii cu boli genetice rare. Statul nu poate răspunde la necesitățile acestor categorii de minori iar societatea, care ar trebui să fie totuși un punct de sprijin, este pentru părinții unor astfel de copii mai mult un factor de frustrare și îngrijorare. Putem spune că minorii cu dizabilități sunt victimizați de autoritățile statului care nu pot răspunde la necesitățile lor într-un mod satisfăcător, dar mai des sunt victimizați prin marginalizare și discriminare de către membrii comunității.

O altă categorie de minori ce prezintă risc sporit de victimizare sunt copiii aflați în conflict cu legea. Aceștia din start sunt priviți ca un cancer social iar instituționalizarea lor în scopul educării atinge nivelul celei mai desăvârșite ipocrizii. Avem și cadru legal și cadru instituțional, dar, din păcate nu poți resocializa, corija, reintegra, adapta un copil aflat în conflict cu legea atâta timp cât nici cei cărora le este delegată această sarcină nu cred că acest fapt este un lucru realizabil. Moldovenii au în popor o expresie pentru asemenea situații, calchiată din rusă ce-i drept, dar des folosită care sună destul de brutal: „a pune cruce”. Practic, când descriem tabloul real al acestei situații suntem obligați să o spunem: există legi, există instituții, există resurse, se primesc salarii dar rezultat ioc și tronc. Specialiștii care sunt antrenați în acest domeniu acționează fără motivație și fără dăruire. Eu însămi vin din domeniu și recunosc faptul că rutina prevalează spiritului întreprinzător (nu este numai vina angajatului ca atare, e o problemă și organizațională care solicită întreprinderea unor acțiuni la nivel de management). În același timp nu sunt întreprinse suficiente măsuri pentru a preveni degradarea morală a minorului și alunecarea lui către infraționalitate, măsuri care sunt la îndemâna tuturor entităților sociale: școala, biserica, anumiți

membri ai comunității, familia/membri ai familiei, reprezentanți ai autorităților statului, în special locali, etc. Statul Republica Moldova a ales să fie mai mult reactiv și mai puțin preventiv pe toate segmentele criminalității. Practic nu există o strategie separată de a combate criminalitatea minorilor.

La polul opus copiilor aflați în conflict cu legea, avem copiii dotați, geniile, excepționalii cu talente înnăscute cu alte cuvinte. Într-un anumit fel, ei tot sunt cu cerințe educaționale speciale numai că într-un alt sens. Faptul că statul nu oferă suficiente mijloace și posibilități în scopul afirmării și desăvârșirii talentelor și capacităților acestor copii, reprezintă oare o formă de victimizare care se realizează prin neglijență? O educație de top înseamnă și un acces la învățământul nu doar formal dar și nonformal până la urmă. Învățământul preuniversitar, gimnazial, primar, cunoaște instituții de elită care sunt amplasate în Chișinău. Numai în Chișinău există o suită de licee care pun accentul pe performanță. Majoritatea elevilor din mediul rural sunt privați de posibilitatea de a studia în asemenea instituții, la fel cum sunt limitați în șansa lor de a accesa anumite programe educative ce țin de domeniul învățământului non-formal. În legătură cu acest lucru mai putem spune că nu doar copiii dotați, dar toți copiii din mediul rural, au puține alternative privind petrecerea timpului liber, ele realizându-se fie muncind în rând cu părinții – în câmp sau pe lângă casă, fie, jucându-se instinctiv și neorganizat cu semenii, jocuri care în lipsa unui control părintesc pot prezenta riscuri și cel mai probabil au valoare formativă nesemnificativă pentru aceștia. Cu alte cuvinte, minorii din localitățile rurale, sunt extrem de delăsați.

Acest articol nu se dorește a fi un reproș ci un pretext pentru a regândi modalitatea prin care încercăm să ne soluționăm problemele sociale. El nu a fost scris cu aroganță ci cu regret că avem această stare de lucruri. Scopul a fost să ofer noi repere în soluționarea unor probleme care îi privesc pe minori dar și de a problematiza alte aspecte care țin tot de modul în care creștem, educăm și oferim siguranță copiilor. Cele mai importante concluzii pe care le putem formula din cele analizate supra, sunt următoarele: 1) În Republica Moldova minorii sunt victimizați atât în mediul familial cât și cel instituțional, atât prin acțiuni pozitive (abuz, violență, etc.) cât și prin inacțiuni (neglijență); 2) Voința politică și inițiativa socială vizavi de rezolvarea problemelor legate de victimizare a minorilor în Republica Moldova se află în zona unei obscurități care trebuie urgent depășită dacă dorim un trai mai bun, o societate mai prosperă și chiar continuitatea acestui stat; 3) Privitor la victimizarea minorilor în rezultatul unor fapte infracționale, societatea și autoritățile statului acționează cu indiferență atât pe palierul prevenție cât și palierul legat de soluționarea juridică într-o manieră corectă a cazurilor; 4) O problemă semnificativă pentru Republica Moldova o constituie victimizarea infracțională a minorilor de către factorul îngrijitor (în

special părinți) dar și formele brutale prin care aceasta are loc, indicându-ne despre un nivel înalt de dezumanizare al societății.

Într-un final, în scopul ameliorării situației victimogene a minorilor din țara noastră, intervin cu următoarele recomandări: a) exercitarea unui control al natalității în rândul familiilor în care a fost constatat faptul că există risc de victimizare asupra minorilor; b) examinarea faptului dacă este oportună/inoportună redeschiderea orfelinelor și a instituțiilor gimnaziale de tip internat; c) să se tindă spre soluționarea corectă și promptă a cazurilor de victimizare a minorilor nu doar din perspectivă juridico-penală dar și din punct de vedere social; d) crearea unor programe de terapie psihosocială pentru copiii victimizați, aflați în situații de risc, dar și pentru abuzatori, e) educarea conștiinței sociale vizavi de problemele minorilor; f) pedepse penale (inclusiv complementare) mai aspre pentru infracțiunile împotriva minorilor, etc.

Referințe:

1. CORCEA, N. Identificarea Etimologică a Termenului „Violență în Familie”. În: Revista Națională de Drept, nr.1/2015, pp. 48-55, 2015
2. SAMOILENCO, V. Fixarea unor standarde de prevenție victimologică prin intermediul valorizării științei. În: materialele Conferinței Științifice Internaționale „Rolul Științei în Asigurarea Securității Naționale și a Activității Anticrimă”. Chișinău, Moldova, 21-22 decembrie 2021
3. RAILEAN, D. Măsurile de Prevenire Victimologică a Infracțiunilor Contra Inviolabilității Sexuale a Minorilor, Săvârșite prin Violență. În: Conferința „Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente: Evoluție, Tendințe, Probleme de prevenire și combatere”. Chișinău, Moldova, 12-13 iunie, 2012
4. Biroul Național de Statistică. [Accesat: 01.10.2022] Disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7416>
5. ProTV.md: „O mamă din Leova, care și-a ucis cu bestialitate copilul, a fost condamnată la ani grei de pușcărie”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://protv.md/stiri/o-mama-din-leova-care-si-a-ucis-cu-bestialitate-copilul-a-fost---919141.html>
6. News.click.md: „Mama copilului de un an și patru luni găsit înghețat de frig pe un drum din raionul Nisporeni, cercetată penal” [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <http://news.click.md/story/mama-copilului-de-un-an-si-patru-luni-gasit-inghetat-de-frig-04501a98181129mdro>
7. Ziarul de Gardă: „Cimitirul de copii din WC”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://www.zdg.md/reporter-special/reportaje/cimitirul-de-copii-din-wc/>
8. Mamaplus.md: „Mama care și-a abandonat bebelușul după naștere a fost lăsată temporar fără ceilalți 4 copii ai săi”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://mamaplus.md/stiri/mama-care-si-abandonat-bebelusul-dupa-nastere->

- fost-lasata-temporar-fara-ceilalti-4-copii-ai
9. Primeleștiri.md: „Bona care ar fi omorât fetița de doar 1 an și 10 luni, dusă de anchetatori la locul crimei pentru a reconstitui întreagă scenă”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://primelestiri.md/ro/bona-care-ar-fi-omor-at-fetita-de-doar-1-an-si-10-luni-dusa-de-anchetatori-la-locul-crimei-pentru-a-r---116424.html>
 10. Echipa.md: „Detalii șocante despre decesul copilului de trei luni, aruncat peste geam de tatăl său. Ce spun martorii care au depistat cadavrul bebelușului?” [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://echipa.md/2022/07/05/detalii-socante-despre-decesul-copilului-de-trei-luni-aruncat-pestge-geam-de-tatal-sau-ce-spun-martorii-care-au-depistat-cadavrul-bebelusului/>
 11. Newsmaker.md: „Preot din Glodeni reținut de poliție pentru tentativă de viol”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://newsmaker.md/ro/preot-din-glodeni-retinut-de-politie-pentru-tentativa-de-viol-victima-un-baiat-de-12-ani/>
 12. Timpul.md: „ȘOCANT! O fetiță de 1 an și 8 luni a fost violată de propriul bunic. Individul a fost reținut pe 72 de ore”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://timpul.md/articol/socant-o-fetita-de-1-an-si-8-luni-a-fost-violata-de-propriul-bunic-individul-a-fost-retinut-pe-72-de-ore.html>
 13. Unimedia.md: „Bebeluș fără suflare, găsit lângă un tomberon în centrul capitalei”. [Accesat: 30.01.2021] Disponibil: <https://unimedia.info/ro/news/e33901749bff799b/foto-bebelus-fara-suflare-gasit-langa-un-tomberon-in-centrul-capitalei.html>
 14. BELECCIU, Ș., COJOCARU, I. Reminiesciențe istorice ale apariției violenței și impactul acesteia asupra femeii și copilului. În: Analele Științifice al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM, Științe juridice, nr.9/ 2019, pp. 27-35
 15. BELECCIU, Ș., COJOCARU, I. Reminiesciențe istorice ale apariției violenței și impactul acesteia asupra femeii și copilului. În: Analele Științifice al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM, Științe juridice, nr.9/ 2019, pp. 27-35
 16. BAIR-MERRITT, M., CROWNE, S., BURRELL, L., CALDERA, D., CHENG, T., DUGGAN, A. Impact of intimate partner violence on children’s well-child care and medical home. In Pediatrics, nr.121(3), pp. 473-480, 2008
 17. LOSÂI, E., CRĂȘMARU, A. M. Violența domestică. Încadrare teoretică și experimentală. În: Journal of Psychology. Special Pedagogy. Social Work, 2019, Vol. 56, nr.3, pp. 3-19

